

Asia: VN/3799/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) ei kannata hallituksen esitystä, jonka johdosta oleskeluluvallinen opiskelija menettäisi oleskelulupansa tai ei voisi saada jatko-oleskelulupaa, jos hän on joutunut turvautumaan toimeentulotukeen. Vaikka HYY tunnistaa tarpeen viestiä selkeämmin Suomeen hakeville opiskelijoille toimeentulovaatimuksista ja elämisen kustannuksista Suomessa, oleskeluluvan peruminen perustoimeentulotukeen turvautumisen vuoksi on ylimitoitettu toimi.

Hallituksen esityksessä todettiin toimeentulotuen olevan syynä rekisteriherätteeseen 333 opiskelijan kohdalla vuonna 2025, joka on alle 0,9 % kaikista opiskelijan oleskeluluvan haltijoista. Näin pientä määrää opiskelijoita koskevalla muutoksella tulee olemaan myös pienet vaikutukset. Jo nyt muun muassa Study in Finland -sivusto sekä Helsingin yliopisto viestivät hyvin selkeästi, ettei kansainvälisillä opiskelijoilla ole oikeutta suomalaiseen sosiaaliturvaan. On epätodennäköistä, että toimeentulotuki olisi suuri houkute hakeutua Suomeen opiskelemaan tai että moni hakija tai nykyinen opiskelija edes tietäisi kyseisestä etuudesta. Lakimuutos pikemminkin vaikeuttaisi vaikeisiin elämäntilanteisiin päätyviä kuin toimisi toivottuna viestinä omien varojen tärkeydestä Suomessa opiskeltaessa

Hallituksen esitys on puutteellinen arvioitaessa esityksen vaikutuksia oleskeluluvallisiin opiskelijoiden. Vaikutukset yksilöön eli opiskelijaan arvioidaan olevan vain selkeyttäviä sen osalta, että toimeentulotukeen turvautuminen merkitsisi oleskeluluvan menettämistä ja hakeutuessaan opiskelemaan opiskelijalle tulisi selväksi omien varojen merkitys. Hallituksen esitys ei ota huomioon vaikutuksia oleskeluluvallisten opiskelijoiden hyvinvointiin. Lakimuutoksen jälkeen opiskelijat eivät todennäköisesti hakisi toimeentulotukea joutuessaan epätoivoisiin tilanteisiin, joka pahentaisi heidän tilannettaan ja heikentäisi hyvinvointia sekä opintojen suorittamista. Jos opiskelijat taas

turvautuisivat toimeentulotukeen, tämä voisi johtaa oleskeluluvan menettämiseen. Tämä prosessi voi kestää kuukausia, minkä aikana opiskelijat joutuisivat elämään epävarmuudessa. Lisääntynyt huoli omasta tulevaisuudesta ei tue opintojen suorittamista ja voi johtaa opintojen keskeyttämiseen. Tällöin Suomi menettää kipeästi kaivattuja kansainvälisiä osaajia.

Lisäksi esityksessä ei kuvailla lainkaan kasvavaa viestintätarpeita tai -vastuita lakimuutoksesta nykyisille opiskelijoille. Lakimuutoksen jälkeen nykyiset opiskelijan oleskeluluvan haltijat voivat menettää oleskelulupansa toimeentulotukeen turvautumisen jälkeen, joten hallituksessa tulisi huomioida myös eri toimijoiden tarve viestiä muutoksesta laajasti, jottei se pääse yllättämään yhtäkään opiskelijaa.

HYY myös kyseenalaistaa tämän lakiesityksen tuomista erikseen muista muutoksista opiskelijoiden oleskelulupiin. Työ- ja elinkeinoministeriössä on selvitetty työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien sääntelytason haavoittuvuuksia, jonka perusteella tullaan vuoden 2026 aikana tekemään lisää muutoksia opiskelijoiden oleskelulupiin. Esitysten erottaminen toisistaan ja muutosten tekeminen pistemäisesti vaikeuttaa kokonaisuuden ymmärrettävyyttä ja vaikutusten arviointia, puhumattakaan ministeriön resurssien tuhlaamisesta. Näin ollen tavoitteet oleskelulupien ehtojen selkeyttämisestä tämän hallituksen esityksen kohdalla eivät toteudu.

Hallitus on esittänyt useita kiristyksiä maahanmuuttoon, jotka ovat jo vahingoittaneet Suomen mainetta ja vähentäneet pitovoimatekijöitä maahanmuuttajien silmissä. Hallituksen tulisi kannustaa ja helpottaa Suomeen jäämistä. Vaikeuttamalla maahanmuuttajien mahdollisuuksia rakentaa elämänsä täällä, hallituksen esitys pahentaa työvoimapulaa ja heikentää talouskasvua sekä kansainvälisten opiskelijoiden hyvinvointia.

Kymäläinen Mikko
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta - Tiia Niemi